

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نگارش: تیمور رحمان
برگردان: داوود جلیلی
ویراستاری و ارسال: علی مشرف
۱۱ اپریل ۲۰۲۴

در باره اقتصاد پاکستان چه می دانیم؟ صندوق بین‌المللی پول چه بلایی بر سر پاکستان می‌آورد (۱)

پاکستان طی سال گذشته، متأسفانه به دلایل نادرستی، بارها به تیتیر اول رسانه های جهانی تبدیل شده است. در حالی که کشور بیش از دو دهه هم دست افراط گرائی و تروریسم بوده است، اما پاکستان اخیراً به خاطر مصیبت‌های طبیعی و تحولات سیاسی خود معروف شده است. سیل‌های فاجعه باردها میلیون نفر را آواره کرده است، در عین حال رأی جنجال برانگیز عدم اعتماد در مارچ ۲۰۲۲ به نخست وزیر عمران خان و حزب او، تحریک انصاف پاکستان (حزب جنبش برای عدالت) او را وادار به کناره گیری از قدرت کرد. [۱]

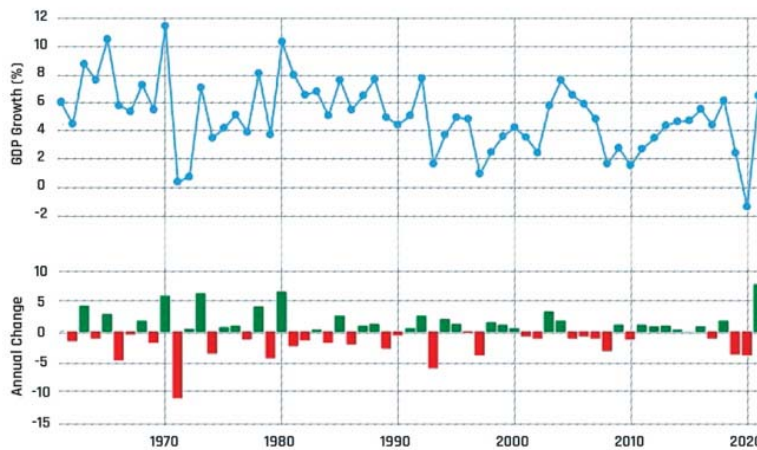
کسادی بی سابقه اقتصاد کشور در میان سایر موضوعها مورد توجه شایان قرار دارد. صندوق بین‌المللی پول (IMF) پیش بینی کرده است که اقتصاد پاکستان در سال ۲۰۲۳ فقط ۰.۵ درصد رشد خواهد کرد و مردم نرخ تورم بالای ۲۷ درصد را تجربه خواهند کرد. [۲]

داده‌های خود دولت نشان می‌دهد که اقتصاد پاکستان در سال ۲۰۲۳ تنها ۰.۲۹ درصد رشد کرده است. [۳] با فرض این که جمعیت پاکستان با نرخ ۱.۸ درصدی رشد می‌کند، با پیشی گرفتن (نرخ رشد جمعیت) از توسعه اقتصادی، سرانه رشد ناخالص ملی (GDP) کوچک خواهد شد. [۴] به عبارت ساده در سال‌های آینده میانگین پاکستانی‌ها به صورت قابل توجهی فقیرتر خواهند شد.

طبق اعلام صندوق بین‌المللی پول، در سال ۲۰۲۲ به خاطر اثرات ترکیبی تورم و نابودی غلات در اثر سیل‌هایی که یک سوم زمین‌های کشاورزی پاکستان را فراگرفت بین ۸.۴ و ۹.۱ میلیون نفر در پاکستان، احتمالاً به زیر خط فقر لغزیدند. [۵]

آسیب‌ها و خسارات ناشی از سیل متجاوز از ۳۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود، و برای بازسازی آن حداقل ۱۶ میلیارد دلار مورد نیاز است. [۶]

نرخ رشد تولید ناخالص ملی پاکستان، ۱۹۶۱-۲۰۲۳

منبع: ماکروترندز [۷]

پیش از سیل‌ها، همه‌گیری کووید-۱۹ سبب آشفتگی و کساد تقریباً در تمام بخش‌های اقتصاد شده بود. رشد نرخ تولید ناخالص ملی از ۶.۱۵ درصد در سال ۲۰۱۸ به ۱.۲ درصد در سال ۲۰۲۰ سقوط کرده بود. سقوط با کساد شدید در بخش خدمات، به ویژه در تجارت عمده فروشی و خرده فروشی، و نیز بخش‌های حمل و نقل و ارتباطات به پیش رانده شده بود. همه‌گیری بیکاری و فقر را افزایش داد، چون بسیاری از کسب و کارها به خاطر قرنطینه‌ها و اقدامات فاصله گذاری اجتماعی و ادار به تعطیلی یا کاهش در فعالیت‌های خود شده بودند. [۸]

چون در زمان همه‌گیری درآمدهای مالیاتی کاهش، و هزینه‌های بهداشت و محافظت‌های اجتماعی افزایش یافت و صادرات و پول‌هایی که از خارج می‌آمد کاهش پیدا کرد وضعیت مالی و ناهماهنگی خارجی پاکستان به صورت وخیمی بدتر شد. به خاطر قطع زنجیره تأمین، احتکار، و (حرص) خرید وحشتناک، قیمت مواد غذایی افزایش و نرخ دو رقمی تورم در سال ۲۰۲۱ عادی شد.

اگرچه پاکستان پسا کووید-۱۹ بهبود قابل‌توجهی را ثبت کرد، اما (این بهبود) عمر به شدت کوتاهی داشت. اقتصاد پاکستان در سال ۲۰۲۳، در برابر شرایط ناسازگار تجارت مبارزه کرده است. با کاهش ارزش برابری روپیه پاکستان

در برابر دلار آمریکا، صورتحساب واردات پاکستان افزایش می‌یابد، سبب تورم ناشی از هزینه (یعنی وقتی قیمت‌ها به خاطر افزایش هزینه‌های تولید مانند دستمزدها و مواد اولیه افزایش می‌یابد) عطیمی می‌شود. افزایش صورت حساب‌های واردات به بالاتر رفتن هزینه‌های برق، حمل و نقل و حتی مواد اولیه منجر می‌شود، که معنای آن است که قدرت رقابت صنایع کشور در بازار بین‌المللی کاهش می‌یابد. در این صورت، ارزش واردات کشور از ارزش صادرات آن بیشتر می‌شود، که به افزایش کسری حساب جاری ختم می‌شود. کل چرخه مانند چرخه زمان در فلم روز گراند هوگ (۱۹۹۳)، اما بدون یک پایان خوش تکرار می‌شود.

دولت ائتلاف جنبش دموکراتیک کنونی پاکستان، که در اپریل سال ۲۰۲۲ پس از تصویب رأی عدم اعتمادی شکننده به قدرت رسید، با دشواری‌های عظیم اقتصادی و سیاسی دست و پنجه نرم می‌کند. دولت انتخابات استانی را در اعتراض به تصمیم دادگاه عالی پاکستان، که آن را خلاف قانون اساسی می‌داند به تأخیر انداخته است. با این حال صف نائوایی‌ها طولانی‌تر می‌شود، و مردم بشدت فقیر در مرکزهای توزیع آرد زیر لگدها له می‌شوند. [۹]

به طور خلاصه، وضعیت آشفته است. چرا این همه اتفاق می‌افتد؟

برخی ادعا می‌کنند که ولادیمیر پوتین روسیه و شی جین پینگ چین باید مقصر آشفتگی‌های پاکستان قلمداد شوند. [۱۰]

اگرچه این دیدگاه نشانگر ساده لوحی است، اما طبق این رشته تفکر، جنگ در اوکراین و وام‌های چین مسؤل مشکلات بدهی کشور هستند. همان طور که درک کلت Derek Chollet مشاور وزارت خارجه آمریکا در دیدار فبروری ۲۰۲۳ خود از اسلام آباد مطرح کرد، “ما درباره نگرانی‌های خود درباره وام چینی، یا بدهکاری وام به چین، نه تنها این جا در پاکستان، بلکه در سراسر جهان خیلی صریح نظر داده ایم.” [۱۱]

این خط فکری در سه جنبه کلیدی معیوب است.

اول، تعادل کسری تجاری پاکستان، بسیار قبل از جنگ در اوکراین سبب درخواست وام دولت شد.

دوم، اگرچه چین حدود ۳۰ درصد از بدهی خارجی پاکستان را در دست دارد، اما بخش زیادی از این بدهی به شکل وام‌های پروژهئی در پیوند با کریدور اقتصادی چین- پاکستان، بخشی از ابتکار کمربند و جاده است. به عبارت دیگر، این بدهی مستقیماً به بهبود زیرساخت کشور و چشم اندازهایی برای توسعه اقتصادی صرف می‌شود. [۱۲]

مهمتر از آن، چین هیچ مدل اقتصادی یا سیاست خاصی را به پاکستان دیکته نمی‌کند. این رفتار با تاریخ طولانی پیگیری رهنمودهای صندوق بین‌المللی پول از سوی پاکستان تقابل تندی دارد: پاکستان در ۷۶ سال پس از استقلال خود، وارد ۲۳ موافقت‌نامه با صندوق بین‌المللی پول شده است. یعنی به طور میانگین، هر سه سال یک توافق نامه به علاوه، اقدام‌های ریاضتی کنونی که سبب افزایش نجومی قیمت‌های برق، بنزین، و گاز شده است رهنمودهای IMF بودند. [۱۳]

پاکستان در ۱۹۹۵ به سازمان تجارت جهانی (WTO) پیوست، و میانگین تعرفه واردات کشور از ۴۵ درصد به ۸.۶ درصد کاهش یافت. [۱۴]

در ۲۰ سال اخیر واردات خارجی بازار کشور را انباشته‌اند، و اقتصاد مصرفی جدیدی که از سال ۲۰۰۳ به بعد پدیدار شد شاهد کاهش شدید تعادل تجارت بوده است. [۱۵]

مشکلات تراز پرداخت‌های پاکستان مدت طولانی است که با “صادرات” اصلی کشور - یعنی ارزش ژئواستراتژیک آن برای واشنگتن - مدیریت می‌شود. وقتی که در ۲۰۰۱، آمریکا به افغانستان تجاوز کرد، به حمایت پاکستان نیاز داشت، و از این رو تحریم‌های اقتصادی علیه پاکستان را لغو و آنرا با کمک‌های اقتصادی، امنیتی و نظامی تجهیز کرد. در همان دوره، کلوب پاریس، که مدیون اهمیت ستراتیژیک پاکستان در “جنگ علیه ترور” بود، روی ۱۲.۵ میلیارد دلار

از کل ۱۳.۵ میلیارد دلار بدهی پاکستان به کلوب تجدید نظر کرد. [۱۶] به علاوه با امتیازهای تجاری کشور هم موافقت کرد. [۱۷]

این تجدید نظر به این معنی بود که پاکستان ورق سفیدی دریافت کرده بود و می‌توانست دوباره از نو شروع کند. اما این دوام نیاورد. از سال ۲۰۰۴ به بعد، واردات پاکستان از صادرات آن پیشی گرفت. [۱۸] این (کسری تراز پرداخت‌ها) تا حدودی با پول ارسالی کارگران از خارج تسکین می‌یافت. اما، بین ۲۰۱۵ و ۲۰۱۸، کسری حساب جاری پاکستان با افزایش از ۲.۸ به ۱۸ میلیارد دلار سربه فلک کشید. [۱۹]

این (واقعه) پیش از جنگ اوکراین بود. بهانه‌ای که برای انحراف توجه از واقعیت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و در عوض به جنگ سرد جدیدی علیه چین و روسیه کمک می‌کند. و ربط اندکی به کریدور اقتصادی چین - پاکستان داشت. این کسری بیشتر ناشی از این واقعیت بود که پاکستان دیگر در بازار جهانی قدرت رقابت ندارد و به واردات کالا و خدمات به نرخی که از عهده آن بر نمی‌آید ادامه داده است.

مبارزات پاکستان برای رقابت در بازار جهانی به خاطر هزینه بالای کارنیست، بلکه به خاطر آن است که با وجود دریافت مزایای رشد صادرات، صادرکنندگان منسوجات در چهاردهم گذشته قادر به افزایش بهره وری کار نبوده‌اند. [۲۰]

نه در بخش دولتی و نه در بخش خصوصی تلاش جدی برای بهبود زیر ساخت‌های فن آورانۀ کشور وجود نداشته است. در نتیجه، به مرور زمان، کشورهایی مانند بنگله دیش، چین، و ویتنام در بهره وری و صادرات منسوجات از پاکستان پیشی گرفته‌اند.

هم زمان، گرایش حریصانه برای کالاهای تجملی وارداتی آن چنان اوج گرفته است که اکنون کسری تراز تجاری پاکستان سربه ۴۲ میلیارد دلرمی‌زند، که حدود ۳۰ میلیارد دلار آن از سوی پول‌های ارسالی کارگران از خارج پرداخت می‌شود. [۲۱]

اقتصاد کشور در حال دگرگونی از اقتصادی که در دوران انقلاب سبز دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ اصولاً پنبه و محصولات مرتبط با پنبه را صادر می‌کرد به اقتصادی است که به صورت رشد یابنده‌ای اساساً نیروی کار و قدرت کار خود را صادر می‌کند.

اقتصادی وابسته به واردات

وقتی که موج نئولیبرال جهانی در دهه ۱۹۹۰ به پاکستان اصابت کرد، بخش قدرت تحت مالکیت دولتی کشور قادر به حفظ حرکت با درخواست فزاینده نبود. دولت نتوانست این انحصار طبیعی بزرگ را خصوصی کند، از این رو در عوض در ۱۹۹۴ سیاست تولیدکنندگان مستقل نیرو (IPP) را در پیش گرفت، که سرمایه‌گذاران خارجی را دعوت به ساخت نیروگاه‌های برق می‌کرد. در میانه ۱۹۹۰ صدور قراردادها با (IPP) مؤلفه کلیدی برنامه اصلاح بخش نیروی پاکستان بود که هدف آن جلب سرمایه‌گذاران خصوصی در تولید برق و کاهش وابستگی کشور به شرکت‌های دولتی بخش نیرو بود. امروز، تقریباً نیمی از نیروی برق پاکستان توسط همین تولیدکنندگان برق خصوصی معروف به تولیدکنندگان مستقل برق تولید می‌شود.

با این ضابطه، دولت قراردادها را به تولیدکنندگان مستقل برق پیشنهاد می‌کند و به صورت قطعی سود آن‌ها را به دلار امریکا تضمین می‌کند. چون نرخ نهاده‌های سوخت و تولید برق با قرارداد به دلار محاسبه می‌شوند، وقتی که قیمت دلار افزایش می‌یابد، آشکارا روی حاشیه سود تولیدکنندگان مستقل برق تأثیر می‌گذارد، اما هزینه‌های دولت را افزایش

می‌دهد. تولیدکنندگان مستقل برای هزینه‌های ظرفیت قرارداد می‌بندند، به نحوی که حتی اگر دولت از آن‌ها برق خریداری نکند، زمانی که کارخانه‌های انرژی آماده تولید برق می‌شوند، دولت باید مقدار معینی پول به شرکت‌های خصوصی بپردازد. به عبارت دیگر، ریسک بازار به دولت تحمیل می‌شود و بازگشت (درآمد) کافی برای تولیدکنندگان مستقل نیرو تضمین می‌شود.

قرارداد با این سرمایه‌گذاران نیز به تولیدکنندگان مستقل آزادی کامل برای انتخاب چگونگی تولید برق را می‌دهد. آن‌ها برای تولید برق از نفت کوره، گازمایع طبیعی و زغال سنگ وارداتی استفاده می‌کنند که کشور را از تولید برق از سدها به سوزاندن سوخت‌های فسیلی هدایت می‌کند. این امر نه تنها برای آب و هوا وحشتناک است، بلکه هزینه واحد تولید برق از این سوخت‌ها تقریباً هشت برابر تولید برق از آب است. [۲۲]

چون پاکستان نفت قابل توجهی تولید نمی‌کند، این امر نیز به صورت حساب فزاینده برای واردات نفت منجر شده است. در نتیجه این پویایی، تقریباً یک چهارم واردات پاکستان نفت و گاز است. [۲۳]

به علاوه شرکت‌های خصوصی شده توزیع برق نیز برای ادامه کار متکی به یارانه‌های دولتی هستند. [۲۴] این سیاست انرژی یکی از دلایل مرکزی پشت بحران چرخشی بدهی پاکستان است. وقتی که دولت نمی‌تواند به تولیدکنندگان مستقل پول پرداخت کند، کشور به ناگهان در تاریکی شناور می‌شود. این قطع مکرر برق چندین صنعت، به ویژه بخش رو به رشد قدرت بافندگی در فیصل آباد را نابود کرده است.

به خاطر این مشکل‌های ساختاری، وقتی که قیمت نفت افزایش می‌یابد یا وقتی که دالر در رابطه با روپیه پاکستان اوج می‌گیرد، واردات نفت گران تر می‌شود. [۲۵]

در نتیجه، هزینه‌های ترابری و برق افزایش می‌یابد، قدرت رقابت صادرکنندگان کمتر و کمتر می‌شود، و دولت دچار کسری درآمد می‌شود چون صورت حساب‌های تولیدکنندگان مستقل را هم چون درخواستی برای کاهش برق دریافت می‌کند. در حقیقت، نهادهای کشوری که بیشترین خسارت‌ها را تحمل می‌کنند شرکت‌های توزیع هستند که برق را از تولیدکنندگان مستقل خریداری و آن را به مناطق مربوط به خودشان می‌رسانند.

از لحاظ نظری، افزایش بهای دالر می‌تواند پاکستان را به کشوری با پول ضعیف‌تر، در بازار صادرات رقابتی‌تر تبدیل کند. واردات می‌تواند بسیار گران‌تر و صادرات ارزان‌تر شود. اما این امر در مورد کشوری وابسته به واردات مصداق ندارد. چون تولید کالاهای صادراتی به واردات وصل است، افزایش قیمت دالر به هیچ وجه ترمیم تراز تجاری را آسان نمی‌کند. صنایع پاکستان کالاهای ساخت کشوری را بدون آن که اول نهاده‌ها و مواد مورد نیاز آن را وارد کنند نمی‌توانند صادر کنند. اگر کشوری برای تولید صادرات خود به واردات وابسته باشد، وقتی که هزینه واردات افزایش و ارزش پول محلی آن نسبت به پول‌های شرکای تجاریش کاهش یابد هزینه تولید آن بالا می‌رود. این امر می‌تواند به هزینه‌های تولید بالاتر و در نهایت به کاهش رقابت صادرات کشور منجر شود.

چرا پاکستان نمی‌تواند صادرات خود را افزایش دهد؟

افزایش صادرات در کوتاه مدت کار ساده‌ای نیست. نبود سرمایه‌گذاری خصوصی و دولتی در بخش تولید پاکستان به فن‌آوری و زیر ساخت منسوخ منجر شده و رقابت با شرکت‌های خارجی را برای تولیدکنندگان کشور دشوار می‌سازد. شرایط تحمیلی IMF جریان سرمایه‌گذاری را که پاکستان برای به روز آوری زیر ساخت‌ها و سرعت بخشیدن به صنعتی شدن خود بشدت نیازمند است بیشتر خشک کرده است.

مانع بزرگ دیگر برای افزایش صادرات آن است که قیمت بالای سوخت به نوبه خود هزینه حمل و نقل و دیگر موارد لجستیکی را که برای انجام کسب و کار ضروری هستند افزایش می‌دهد. این مانع‌ها تولیدکنندگان کشور را از کارکرد مفید باز می‌دارد، و به تعطیلی بسیاری از کارخانه‌ها و کاهش تولید صنعتی منجر می‌شود. آنچه این واقعیت را بیشتر تثبیت می‌کند شرایط وام‌های کوتاه مدت صندوق بین‌المللی پول است.

برای افزایش صادرات، لازم است تعداد بیشتری از کارگران تربیت شوند، فن‌آوری‌ها به روز شوند، و سرمایه‌گذاری در تولید برای کالاهای صادراتی افزایش یابد. دسترسی به تمام این هدف‌ها در حاکمیت دولتی که کمربند کشور را با دستورکار تحمیلی صندوق بین‌المللی پول محکم می‌کند غیر ممکن به نظر می‌رسد. این دستور کار دولت را به آزادسازی تجارت جهانی و خودداری از کنترل دولتی برای فرونشاندن قیمت دالر ملزم می‌سازد. تا حدی به همین دلیل است که مقامات پاکستان از جمله ایشاق دار وزیرداری دائماً تلاش می‌کنند تا قیمت دالر را پائین بیاورند.

خصوصی سازی تحمیلی صندوق بین‌المللی پول و بخش دولتی

صندوق بین‌المللی پول حداقل از ۱۹۹۱ به پاکستان فشار می‌آورد تا مؤسسات تحت مالکیت دولت را خصوصی کند. با وجود خصوصی کردن ۱۷۲ شرکت دولتی بین سال‌های ۱۹۹۱ و ۲۰۱۵، با درآمدی بالغ بر ۶.۵ میلیارد دالر، کشور نتوانست کسری بودجه مزمن یا موضوع رشد بلندمدت خود را حل کند. [۲۶]

در حال حاضر، ۸۵ شرکت دولتی باقی مانده است، که در هفت بخش کار می‌کند: نیرو، نفت و گاز، زیرساخت، حمل و نقل، و ارتباطات، تولید، معدن و مهندسی، مالی، توسعه و مدیریت املاک صنعتی، و عمده فروشی، خرده فروشی و بازار یابی. [۲۷]

دوسوم آنها، یعنی ۵۱ واحد از این شرکت‌های دولتی سود ده هستند. تقریباً ۹۰-۸۰ درصد زیان‌های بخش دولتی از تنها ۹ شرکت ریشه می‌گیرد: راه آهن پاکستان، خطوط هوایی بین‌المللی پاکستان، شرکت فولاد پاکستان، بانک ترقیات زراعی با مسؤلیت محدود، و پنج شرکت توزیع برق. [۲۸]

به عبارت دیگر، بخش فاخر قدرت (انرژی) دلیل اصلی کسری بودجه عظیم پاکستان است، و زیان‌ها مستقیماً به تصمیم برای خصوصی کردن تولید انرژی مربوط می‌شود. [۲۹]

سیاست تولید برق خصوصی سال ۱۹۹۴ به منظور رسیدگی سریع به کاهش بار بود. این سیاست از حمایت کامل بانک جهانی برخوردار بود و از سوی هازل او لیری وزیر انرژی وقت امریکا به عنوان ” بهترین سیاست انرژی در کل جهان ” ستایش شده بود. [۳۰]

با چنین حمایتی از سوی نهادهای سرمایه‌داری، دولت پاکستان به سرعت و با تیزهوشی این سیاست را در پیش گرفت. اما، اگرچه سیاست ۱۹۹۴ در بخش انرژی ۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جدید جلب کرد و ظرفیت تولید برق کشور را تا ۴.۵۰۰ مگاوات گسترش داد، اما پی‌آمدهای بلندمدت فاجعه‌باری برای انرژی، و در نتیجه، برای کل کشور داشت. [۳۱]

اول، افزایش هزینه برق به کاهش نرخ‌های بازده در تمام صنایع منجر شد. دوم، بازده باشخص دالرتضمین شده برای تولیدکنندگان مستقل تمام بار خطر سرمایه‌گذاری را روی دوش دولت انداخت. افزایش هزینه‌های سوخت ناشی از افزایش قیمت نفت با نوسانات دارو بار ظرفیت را باید مالیات دهندگان پاکستانی تحمل کنند. [۳۲]

سوم، همان‌طور که گزارش ۲۰۲۰ کمیته فرعی کمیته دائمی برق سنای پاکستان نشان می‌دهد، در موقعیت‌های متعددی تولیدکنندگان مستقل برای نقض قواعد سازمان ملی تنظیم مقررات برق با استفاده از حساب‌سازی علاوه بر ۱۵ درصد بازده حقوق سهامداران که از سوی تنظیمات سازمان ملی تنظیم مقررات برق مجاز شناخته می‌شود سودهای انحصاری فراوانی به جیب زدند. [۳۳]

چهارم، قیمت بالای برق قدرت رقابت بخش نساجی کشور را که زمانی بخش سودآوری بود در بازار جهانی کم کرده است. اخیراً، انجمن کارخانه داران سراسر پاکستان اعلام کرد که قبض‌های بالای برق صدور منسوجات تولیدشده در پنجاب را به تعطیلی کامل تهدید می‌کند. پنجم، ناتوانی دولت در پرداخت به موقع به تولیدکنندگان مستقل به معنای آن است که کشور قطع برق مکرر و فلج‌کننده را تجربه می‌کند. صاحبان کسب و کارها در سراسر پاکستان برای حفظ کارخانه‌هایشان منابع خصوصی برق را تدارک دیده‌اند. در نهایت، قراردادهای تولیدکنندگان مستقل کسری تراز تجاری پاکستان را بدتر کرده، و کشور را برای دریافت وام‌های کوتاه مدت به شدت موردنیاز وادار به رجوع به صندوق بین‌المللی پول کرده است. سرانجام، خصوصی کردن برق به صورت قابل توجهی بودجه پاکستان و کسری تجاری را بدتر کرده است.

هر دولتی که در پاکستان به قدرت می‌رسد باید بی‌درنگ برای خاموش کردن آتش‌های مربوط به کسری تراز ذخایر ارزی تلاش کند. با کاهش این ذخایر، ترس از قصور رهبران را به سمت جست و جوی تأمین مالی خارجی می‌راند. اما، دیگر نهادهای مالی جهانی بدون تائید آی ام اف، مایل به توسعه اعتبار به کشور نیستند. در نتیجه، این ترس از شکست نمایندگان منتخب را به آغوش صندوق بین‌المللی پول انداخته است تا برای وام‌ها گدائی کنند.

ماه‌ها بعد از آن که نخست وزیر شهباز شریف دوره (وزارت) خود را در اپریل ۲۰۲۲ آغاز کرد، دولت برای ۳ میلیارد دلار برنامه وام کوتاه مدت با آی ام اف مذاکره کرد. دولت با این معامله طوری جولان می‌داد که انگار امپراتوری باستانی ایران را مغلوب کرده است. این ۲۳ سومین برنامه صندوق بین‌المللی پول است که دولت پاکستان با آی ام اف مورد “مذاکره” قرار داده است، که در حال حاضر اعلام کرده است که پاکستان برای دست‌یابی به ثبات به برنامه‌های بیشتری نیازمند است. [۳۴]

آزاد کردن این پول مشروط به آن است که دولت اقدام‌های زیر را انجام دهد:

۱. حذف تمام یارانه‌های مربوط به برق، گاز، و سوخت
۲. بالا بردن نرخ بهره،

۳. واگذار کردن تعیین نرخ مبادله به بازار، و

۴. بازسازی شرکت‌های دولتی. پاکستان چاره‌ای جز همراهی با این شرایط، که نتیجه ناگزیر آن تورم فلج کننده بود نداشت.

ادامه دارد

[۱] -Tricontinental: Institute for Social Research, *Pakistan Under Water*, red alert no. 15, 8 September 2022, <https://thetricontinental.org/red-alert-15-pakistan-floods/>

[۲] -Economic Advisor's Wing, *Highlights: Pakistan Economic Survey 2022-۲۳* (Islamabad: Finance Division, Government of Pakistan, June 2023), 1, https://www.finance.gov.pk/survey/chapters_23/Highlights.pdf

[۳] 'Pakistan', IMF Country Information, International Monetary Fund, April 2023, <https://www.imf.org/en/Countries/PAK>

[۴] 'Ranking by Population Growth Rate: All Countries in Asia', Place Rankings, Data Commons, accessed 27 July 2023, https://datacommons.org/ranking/GrowthRate_Count_Person/Country/asia?h=country/PAK&unit=%

[۵] Erwin Knippenberg, Mattia Amadio, Nadeem Javaid, and Moritz Meyer, 'Quantifying the Poverty Impact of the 2022 Floods in Pakistan', *World Bank Blog*, ۱۸ May 2023, <https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/quantifying-poverty-impact-2022-floods-pakistan>

[۶] The World Bank, 'Pakistan: Flood Damages and Economic Losses Over USD 30 billion and Reconstruction Needs Over USD 16 billion – New Assessment', The World Bank press release, 28 October 2022, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/10/28/pakistan-flood-damages-and-economic-losses-over-usd-30-billion-and-reconstruction-needs-over-usd-16-billion-new-assessme>

[۷] 'Pakistan GDP Growth Rate 1961-۲۰۲۳', *Macrotrends*, accessed 17 July 2023, <https://www.macrotrends.net/countries/PAK/pakistan/gdp-growth-rate>.

[۸] 'Pakistan GDP'

[۹] Mubasher Bukhari and Jibrán Ahmad, 'Five Killed in Stampedes at Flour Distribution Sites in Pakistan', *Reuters*, ۳۰ March 2023, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/five-killed-stampedes-flour-distribution-sites-pakistan-2023-03-30/>

[۱۰] For examples of this reasoning, see Muslim Mooman, 'Ukraine Crisis and Inflation', *The Express Tribune*, ۲۱ February 2022, <https://tribune.com.pk/story/2344472/ukraine-crisis-and-inflation>; Gibran Naiyyar Peshimam, 'US Concerned about Debt Pakistan Owes China, Official Says', *Reuters*, ۱۷

February 2023, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/us-concerned-about-debt-pakistan-owes-china-official-says-2023-02-16/>

[11] Gibran Naiyyar Peshimam, ‘US Concerned about Debt Pakistan Owes China, Official Says’, *Reuters*, 16 February 2023, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/us-concerned-about-debt-pakistan-owes-china-official-says-2023-02-16/>

[12] Faseeh Mangi, ‘China’s Funding to Pakistan Stands at 30% of Foreign Debt’, *Bloomberg*, 2 September 2023, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-02/china-s-funding-to-pakistan-stands-at-30-of-foreign-debt>

[13] IMF Communications Department, ‘IMF Executive Board Approves US\$3 billion Stand-By Arrangement for Pakistan’, International Monetary Fund, 23 July 2023, <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/07/12/pr23261-pakistan-imf-exec-board-approves-us3bil-sba>

[14] ‘Pakistan Tariff Rates 1995–2023’, *Macrotrends*, accessed 9 September 2023, <https://www.macrotrends.net/countries/PAK/pakistan/tariff-rates>

[15] ‘Pakistan Balance of Trade’, *Trading Economics*, accessed 16 September 2023, <https://tradingeconomics.com/pakistan/balance-of-trade#:~:text=>

[16] ‘Rescheduling of the Debt of Pakistan’, Paris Club, 13 December 2001, <https://clubdeparis.org/en/communications/press-release/rescheduling-of-the-debt-of-pakistan-13-12-2001>

[17] These were the Symington Amendment (adopted in 1976 and implemented in 1978), the Pressler Amendment (1990), and the Glenn Amendment (adopted in 1977 but applied to Pakistan in 1998). Approximately \$1.2 billion in US foreign assistance was promised to Pakistan for 2002–2003. See Bessma Momani, ‘The IMF, the US War on Terrorism, and Pakistan’, *Asian Affairs* 31, no. 1 (2004), https://uwaterloo.ca/scholar/sites/ca.scholar/files/bmomani/files/the_imf_us_war_on_terrorism_and_pakistan_a_lesson_in_economic_statecraft.pdf, 45

[18] Murtaza Haider, ‘Which Political Party Has Been the Best for Pakistan’s Economy? Trade Stats Reveal All’, *DAWN*, 16 May 2019, <https://www.dawn.com/news/1482443>

[19] Salman Siddiqui, ‘Pakistan’s Current Account Deficit Peaks at \$17.99b’, *The Express Tribune*, 20 July 2018, <https://tribune.com.pk/story/1762078/pakistans-current-account-deficit-peaks-17-99b>

[20] Since the 1950s, the government of Pakistan has promoted exports through tax rebates and import licensing schemes. See for instance, Federal Board of Revenue, ‘Export Facilitation Scheme’, Revenue Division, Government of Pakistan, 13 August

2020, <https://www.fbr.gov.pk/export-facilitaion-schemes/51149/132200>. On export promotion benefits, see Syed Zahid Abbass Naqvi, Aneeqa Nawaz, Ayesha Naeem, and Shahzad Ahmad, ‘Bearing of Export Subsidies on Pakistan’s Exports’, *International Journal of Business Management and Economic Research* 10, no. 3 (2019): 1587–1592, <https://www.ijbmer.com/docs/volumes/vol10issue3/ijbmer2019100301.pdf>

[11] ‘Pakistan Trade Balance 1960–2023’, *Macrotrends*, accessed 16 September 2023, <https://www.macrotrends.net/countries/PAK/pakistan/trade-balance-deficit>; Amna Puri-Mirza, ‘Value of Remittances Received in Pakistan from 2012 to 2022’, *Statista*, 9 August 2023, <https://www.statista.com/statistics/880752/pakistan-value-of-remittances/>

[12] State Bank of Pakistan Infrastructure Taskforce, *The Pakistan Infrastructure Report* (Islamabad: State Bank of Pakistan, 2012), <https://www.sbp.org.pk/departments/ihfd/InfrastructureTaskForceReport.pdf>; Khaleeq Kiani, ‘LNG Replaces Oil as Costliest Source of Power’, *DAWN*, 17 July 2023, <https://www.dawn.com/news/1765123/lng-replaces-oil-as-costliest-source-of-power>

[13] ‘Pakistan Imports by Category’, *Trading Economics*, accessed 26 September 2023, <https://tradingeconomics.com/pakistan/imports-by-category>

[14] Khaleeq Kiani, ‘Study Finds Fault with KESC Privatisation’, *DAWN*, 18 August 2012, <https://www.dawn.com/news/743064/study-finds-fault-with-kesc-privatisation>

[15] Zofeen T. Ebrahim, ‘Pakistan Energy Climate Change Future’, *Reuters*, 24 February 2021, <https://www.reuters.com/article/us-pakistan-energy-climate-change-featur-idUSKBN2AO27C>

[16] Husain, ‘The Future of SOEs’; Implementation and Economic Reforms Unit, Finance Division, Government of Pakistan, *Federal Footprint: State Owned Entities (SOEs) Performance Review FY2013–14* (Islamabad: Finance Division, Government of Pakistan, 2014), https://www.finance.gov.pk/publications/State_Owned_Entities_FY_2013_14.pdf

[17] Ishrat Husain, ‘The Future of SOEs – Part 1’, *The News International*, 7 May 2023, <https://www.thenews.com.pk/print/955466-the-future-of-soes>

[18] Husain, ‘The Future of SOEs’; Implementation and Economic Reforms Unit, Finance Division, Government of Pakistan, *Federal Footprint: SOEs Annual Report FY2019. Commercial SOEs*, vol. 1 (Islamabad: Finance Division, Government of Pakistan, 2019), https://www.finance.gov.pk/publications/SOE_Report_FY19_Vol_I.pdf.

[19] Implementation and Economic Reforms Unit, Finance Division, Government of Pakistan, ‘Special Section 2: Evaluating the Fiscal Burden of State-owned Enterprises in the

Power Sector’, In *The State of Pakistan’s Economy: Second Quarterly Report for FY19* (Islamabad: Finance Division, Government of Pakistan, 2019),

<https://www.sbp.org.pk/reports/quarterly/fy19/Second/Special-Section-2.pdf>

[۳۰] Taimur Rahman, ‘Privatisation and Power’, *Discourse*, no. 2023-۰۲ (May–June 2023),

<https://pide.org.pk/research/privatisation-and-power/>

[۳۱] Fahd Ali and Fatima Beg, *The History of Private Power in Pakistan*, Working Paper Series, no.106 (Sustainable Development Policy Institute, April 2007),

<https://sdpi.org/sdpiweb/publications/files/A106-A.pdf>

[۳۲] بار ظرفیت پرداخت های دولت به تولیدکنندگان خصوصی برق است برای پوشش بازده سرمایه گذاری از جمله هزینه های خرید زمین، طراحی، نصب، مالیات ها، بیمه، مدیریت، خدمات بدهی، و بازده حقوق صاحبان سهام.

[۳۳] Senate Standing Committee, Senate of Pakistan, *Report of the Sub-Committee of the Standing Committee on Power*, Report no. 1 of 2020 (11 September 2019),

https://senate.gov.pk/uploads/documents/1583320128_224.pdf

[۳۴] Khaleeq Kiani, ‘Pakistan Facing “Exceptionally High” Risks, Says IMF’, *DAWN*, ۱۹ July 2023, <https://www.dawn.com/news/1765586/pakistan-facing-exceptionally-high-risks-says-imf>